

(24 1.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 22 October 1907.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 127 der Zitting 1906—1907.)

Het was den ondergeteekende eene voldoening uit het Voorloopig Verslag te mogen ervaren, dat vele leden hunne ingenomenheid met dit wetsontwerp betuigden en dat zij daarin een krachtigen maatregel begroetten ter betere bestrijding van den uitvoer van vervalschte Nederlandsche boter naar het buitenland.

Met niet minder genoegen las hij, dat dit gunstig oordeel niet alleen de zienswijze weergeeft van de kringen die geacht mogen worden ten onzent de boterindustrie te vertegenwoordigen, maar tevens — althans wat de eigenlijke strekking van het ontwerp betreft — die van de margarine-industrie, zooals blijkt uit het aan de Kamer gerichte adres der Vereeniging van margarine-fabrikanten in Nederland.

Er waren echter ook leden, die ten aanzien van het aangeboden wetsontwerp zich minder optimistisch gestemd toonden, niet zoozeer wat de strekking daarvan aangaat, als wat betreft de van die herziening te verwachten resultaten. „Zij achtten het een veeg teeken, dat de boterwetgeving zoo dikwijls moet worden gewijzigd.” In verband met dit gevoelen wordt in het Voorloopig Verslag melding gemaakt van de wet van 3 Februari 1902 (*Staatsblad* n°. 14) en van die van 17 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 213). Wat de bedoelde wet van 1902 aangaat, meent ondergeteekende er op te moeten wijzen, dat zij niets anders betrof dan eene noodzakelijke voorziening wegens den overgang van eenige landbouwaangelegenheden naar een ander Departement, namelijk naar dat van Binnenlandsche Zaken. Met evenveel recht had in het Voorloopig Verslag melding kunnen zijn gemaakt van de wet van 28 April 1906 (*Staatsblad* n°. 100), houdende voorziening wegens den overgang der landbouwaangelegenheden naar het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. En wat de wet van 17 Juni 1905 betreft, deze was alléén noodig, wijl het Wetboek van Strafrecht niet voldoende voorzag in het strafbaar stellen van fraude, gepleegd met opzicht tot het Rijkswaarschild. In die leemte kon op tweeërlei wijze worden voorzien, of door aanvulling der Strafwet, of door het in het leven roepen eener afzonderlijke wet, louter ten doel hebbend die fraude te brengen onder een der bestaande artikelen van het Strafwetboek. Aan laatstgenoemden weg werd toen de voorkeur gegeven. Ook hier kan men dus niet spreken van eene wijziging onzer boterwetgeving. Te minder nog, wijl de botercontrole iets geheel vrijwilligs is, iets, dat, in tegenstelling met de *Boterwet*, geenszins onzen *geheelen* boterhandel raakt en derhalve formeel gansch en al staat *buiten* die wet.

De eenige herziening die aan de thans voorgestelde voorafging, was alzoo die van 1900.

Bij die herziening meende men niet verder te moeten gaan dan destijds bepaald noodzakelijk scheen. Dat standpunt was, naar de meening van den ondergeteekende, juist. Maar in de laatste jaren is zonneklaar gebleken, dat — ook ten gevolge van gewijzigde omstandigheden — de Nederlandsche wetgever dieper moet ingrijpen dan tot dusver geschiedde; dat hij, op het voetspoor van buitenlandsche wetten, ook de *bereiding van boter* en van *margarine* niet geheel vrij mag laten. En waar nu en de eerlijke boter- en de eerlijke margarine-industrie de ontworpen bepalingen blijkbaar niet onpractisch oordeelen, schijnt de vrees, „dat men langs wettelijken weg niet kan komen tot den toestand welken men op het gebied van den boterhandel wenscht”, vooralsnog ongegrond.

Blijkens het Voorloopig Verslag waren er enkele leden, wier oordeel over het ontwerp minder gunstig luidde. Meer bepaalde

lijjk golden hunne bezwaren het bepaalde bij artikel 1 *b*. Zij achtten dat artikel verkeerd, als gericht tegen de vrije uitoefening van de margarine-industrie. Ondergeteekende meent, ter wederlegging van dat gevoelen, niet beter te kunnen doen dan de woorden aan te halen, voorkomende aan den voet der 2de bladzijde van het adres der margarinefabrikanten, alwaar men leest: „Adressante komt dus niet in verzet tegen de beperking van het percentage boter in de z.g. „*mélanges*”. Alléén wenscht zij het Reichert-Wollny-getal niet op hoogstens 10, maar op hoogstens 12 te zien vastgesteld.” (Op dit laatste punt zal worden teruggekomen bij de beantwoording van de eerste twee alinea's van bladz. 6 van het Voorloopig Verslag.) Er schijnt derhalve geen reden te bestaan voor de Vertegenwoordiging om in deze bezwaar te maken, althans wat het principieele der zaak betreft.

Maar bovendien: de voorgestelde bepaling is noodig. Zonder haar en de andere hoofdbepalingen, vervat in het ontwerp, eene plaats te doen vinden in onze Boterwet, zal deze aan haar doel slechts onvolkomen kunnen blijven beantwoorden. Niet het minst waar het geldt den verkoop onzer boter in Nederland zelf, dus dáár, waar geen buitenlandsche wetten onze onvolledige wet te hulp komen, is voorziening een vereischte. En gaat het, wat den exporthandel betreft, wel aan het buitenland grootendeels te doen verrichten, dat, bij ingrijpender bepalingen, *ten onzent* kon geschieden? Nog telkens hoort men gewagen van in het buitenland gevoerd wordende boterprocessen; en die boter is, voor zooveel zij werd ingevoerd, dikwijls uit Nederland afkomstig. Wat het Voorloopig Verslag meldt aangaande de bemoeiingen, ter zake dier vervolgingen, van onzen inspectiedienst, is juist; en de hulp door dezen aan buitenlandsche autoriteiten verleend, kan niet nalaten ginds een goeden indruk te maken en is daardoor ook voor Nederland van nut. Maar het ware nog véél beter, indien die inspectieambtenaren met hunne bemoeiingen nimmer behoeften te wachten tot de boter over de grenzen is; dat, zoolang er nog processen *blijven* voorkomen met opzicht tot onze boter, die processen uitsluitend *hier te lande* werden gevoerd. In dat geval zouden die boterprocessen er, tot zekere hoogte, toe medewerken het vertrouwen in de onvervalschtéit onzer vrijelijk verhandelde en uitgevoerd wordende waar te *verhoogen*. Dit kan *niet* gezegd worden van boterprocessen in het buitenland gevoerd. Onze boterwetgeving behoort *zóó* te zijn, dat omtrent de onvervalschtéit der waar, die hier te lande geen stof gaf tot vervolging, niet de minste twijfel kan bestaan, afgescheiden van de omstandigheid, of die waar al dan niet afkomstig is van een aangeslotene bij een botercontrolestation.

Enkele leden meenden ook daarom aan het ontwerp geen adhaesie te kunnen schenken, wijl zij daarin „een streven zagen om langs indirecten weg te dwingen tot datgene, wat rechtstreeks niet bereikbaar is”. Zij hadden daarbij „het oog op het voorschrift, dat, terwijl het toestaat dat margarine en boter in éénzelfde onderneming wordt bereid, daaraan zooveel bezwarende voorwaarden verbindt, dat het voor de meeste fabrieken met eene verbodsbepaling gelijk is te stellen”.

Ondergeteekende meent er met nadruk op te moeten wijzen, dat men in deze slechts te kiezen heeft tusschen twee wegen: de fabricage van boter en margarine beide in éénzelfde perceel, of in percelen die in deze met één perceel zijn gelijk te stellen, moet zijn verboden, of wel, zij kan slechts worden toegestaan onder geheel afdoenden waarborg tegen fraude. En die waarborg kan alléén zijn: voortdurend toezicht van Rijkswegé.

Kiest men, gelijk in het ontwerp geschiedde, den in de tweede plaats gencemden weg, dan blijft de vraag te beantwoorden: wie moet dat toezicht bekostigen?

Voor eene rationeele beantwoording dier vraag moet in het oog worden gehouden, dat er margarinefabrieken zijn welke af en toe wel eens wat boter maken en andere — grootere — van welke gezegd kan worden, dat de boterfabricage een integreerend deel uitmaakt van het bedrijf.

Stel: een der eerstbedoelde — kleinere — fabrieken bereidt jaarlijks eene hoeveelheid boter ter waarde van eenige honderden guldens. Zou dit eene jaarlijksche Rijksuitgave wettigen van vaak nog méér dan de waarde van het geheele product bedraagt?

Het antwoord ligt voor de hand.

Niet het Rijk, maar de belanghebbenden zelven moeten de kosten van het toezicht dragen. Voor de grootere bereiders kan zulks geen of weinig bezwaar opleveren. Wat de kleinere betreft, deze zullen het gewis voordeliger achten zich voortaan te bepalen tot hun eigenlijk bedrijf. Acht men dientengevolge het bepaalde bij het 2de lid van art. 2 *b* voor die kleinere bereiders feitelijk gelijkstaande met een verbod om voort te blijven gaan *beide* producten te bereiden, dan kan de ondergeteekende zulks niet

anders dan beamen. En mocht de Kamer hierin een minder verdedigbaar privilege zien voor de grootere margarinebereiders, en daarom liever een *direct* verbod zien uitgevaardigd, *geldende voor alle margarinebereiders*, dan heeft de Regeering tegen zoodanige wijziging geen overwegend bezwaar. Zij blijft echter de voorgestelde regeling verkieslijk achten.

Aan de bedoelde leden kan mede niet worden toegegeven, dat art. 1 a van het ontwerp den kleinen landbouwer zoude noodzaken zich bij eene coöperatieve fabriek aan te sluiten. Het in de toelichting genoemde cijfer voor het vetgehalte (80) is zóó gekozen, dat elke boterbereider die niet fraudeert en zijn vak ook maar eenigszins kent, steeds boven dat cijfer zal blijven. En hiermede vervalt de meening, dat die kleine landbouwer zou worden gedwongen niet langer zelf zijn melk te verwerken.

Blijkens de laatste alinea van bladz. 2 van het Voorloopig Verslag waren sommige leden van meening, dat de Regeeringsbemoeiing zich in deze behoort te bepalen tot het verkrijgbaar stellen van een Rijksmerk voor *alle* waar. Voor zoover die waar niet afkomstig is van een lid van een botercontrôlestation, zou de bereider daarvan aan eene „voortdurende directe contrôle van Rijksambtenaren” zijn te onderwerpen. Dit laatste zou inderdaad een vereischte zijn. Maar zou het in de practijk wel mogelijk wezen aan die voorwaarde te voldoen? In iedere boterfabriek, bij iederen potjesboer, bij iederen handelaar, zoo deze wel eens boters mengt (zie artikel 10 b), zou dus een botervisiteur moeten zijn gestationneerd. Gelijk boven ten aanzien van het toezicht in gecombineerde bedrijven, rijst ook hier onmiddellijk de vraag: op wiens kosten zal dat toezicht geschieden? Het Rijk kan die niet dragen. Want er zouden — werd aan den wensch der hier aan het woord zijnde leden voldaan — evenveel door het Rijk gesalarieerde botervisiteurs dienen te zijn als boterbereiders en botermengers. Maar de kleine boterbereider kan de kosten, verbonden aan een toezicht op zijne bereidplaats, evenmin dragen.

Hetgeen wordt voorgesteld door de hierbedoelde leden, is dus ondoenlijk. Worden evenwel de bepalingen der Boterwet verscherpt, op de wijze als is voorgesteld in het ontwerp, dan kan, bij slechts eene betrekkelijk geringe uitbreiding van personeel, voldoende gewaakt worden tegen het plegen van de fraude, door de wet bestreden.

Die uitbreiding betreft zoowel het personeel van den inspectie-dienst, als dat verbonden aan het Rijkszuivelstation te Leiden.

Aan den boterinspecteur (Rijkszuivelinspecteur) zijn thans, behalve een botervisiteur in algemeenen dienst, toegevoegd acht botervisiteurs (Rijkszuivelvisiteurs van de 1ste klasse) en twee adjunct-botervisiteurs (Rijkszuivelvisiteurs van de 2de klasse). Dat getal adjunct-visiteurs zou mede op acht zijn te stellen, waarmede eene uitgave van f 4000 à f 5000 zoude gemoeid zijn. Voorts zou aan het Rijkszuivelstation nog een scheikundige zijn te verbinden.

Door de benoeming van dien scheikundige zou het station tevens beter in allen deele aan zijne bestemming kunnen beantwoorden. Wegens den velen arbeid toch, verbonden aan het gerechtelijk boteronderzoek, welke arbeid door de nieuwe bepalingen ongetwijfeld nóg zéér zal toenemen, en vooral ook door de bemoeiingen met opzicht tot de botercontrôle, kan weinig plaats worden ingeruimd voor het wetenschappelijk onderzoek van boter en andere zuivelproducten en der bij de stichting van het station met name genoemde daaraan op te dragen verrichtingen.

Het behoeft niet gezegd te worden, dat met die betrekkelijk geringe uitbreiding van personeel alléén kan worden volstaan wanneer tevens de werkzaamheden van het bestaande personeel aanmerkelijk worden uitgebreid. Het is derhalve alleszins billijk, om, wordt het ontwerp tot wet verheven, de traktementen van het meerendeel dier ambtenaren te verhoogen. De jaarwedde van den inspecteur, thans f 2500 bedragend, ware te stellen op f 3000, eene verhooging, die, ook zonder uitbreiding van werkzaamheden, alleszins gerechtvaardigd zoude zijn, wegens de verdienstelijke wijze waarop de tegenwoordige titularis zijn vaak moeilijke en toch reeds omvangrijke taak steeds heeft verricht. De jaarwedde van den bekwaamen directeur van het Rijkszuivelstation, thans f 2700 bedragend, ware te verhoogen met f 300, waardoor zij gelijk zoude zijn aan het nieuwe traktement van den Rijkszuivelinspecteur en tevens in meerdere overeenstemming zoude worden gebracht met dat der directeuren der Rijkslandbouwproefstations. De wedde der twee aan hem toegevoegde scheikundigen, thans f 1800 bedragend, ware — hierbij mede lettend op de regeling voor de Rijkslandbouwproefstations — te stellen voor den een op f 2200, voor den ander op f 1800, terwijl de wedde van den nieuw aan te stellen scheikundige ware te bepalen op f 1000.

Een en ander zal, zoodra het ontwerp wet geworden is, in een voorstel tot aanvulling der begrooting voor 1908, breedvoeriger worden toegelicht.

Ook de overige denkbeelden, door de straks bedoelde leden geuit, kan ondergeteekende niet tot de zijne maken. En hij zal daarin wel niet alleen staan. Dat, met het oog op artikel 330 van het Wetboek van Strafrecht, bepalingen, gelijk die in het aangeboden ontwerp, overbodig zouden zijn, zal dien leden door weinigen worden toegegeven. Gezegd artikel heeft, in den regel, slechts waarde voor zoodanige vervalschingen, welke afdoende zijn aan te toonen. Het ontstaan der botercontrôle en van het onderhavige wetsvoorstel zijn louter en alleen het gevolg van het onvermogen der wetenschap om, waar het boter geldt, zonder andere en zeer krachtige hulpmiddelen, den consument en den eerlijken handelaar te vrijwaren tegen bedrog. Dat er méér eeten drinkwaren zijn, die gemakkelijk straffeloos vervalscht kunnen worden, zal wel geen reden wezen om, waar het geldt het Nederlandsche handelsproduct bij uitnemendheid, dit in dien ongewenschten toestand te doen deelen. Het wil den ondergeteekende trouwens niet duidelijk worden, waarom men zich meent te moeten aangorden tegen bepalingen waartegen noch de eerlijke margarinebereider en handelaar, noch de eerlijke boterbereider en handelaar, noch de consument principieele bezwaren heeft, maar die, integendeel, in de kringen der belanghebbenden — de knoeters uitgezonderd — zoo ruimschoots adhaesie mochten vinden.

Dat verschillende kleine boterbereiders in de onmogelijkheid zouden verkeerden boter te maken die voldoet aan den in het ontwerp gestelden eisch, is in deze Memorie reeds weersproken. Alleen zij er nog op gewezen, dat de hier aan het woord zijnde leden, naar het schijnt, het vetgehalte der boter verwarden met het verzadigingscijfer der vluchtige vetzuren, bij het onderzoek van boter gevonden. De Nederlandsche in Frankrijk geweigerde boters, bedoeld in het Voorloopig Verslag, trof die weigering niet wegens een te laag vetgehalte, maar omdat een laag verzadigingscijfer der vluchtige vetzuren scheen te wijzen op vermenging met margarine. Wordt onze Boterwet aangevuld overeenkomstig het aangeboden ontwerp, dan zal — ingevolge het bepaalde bij het, door enkele leden gelaakte artikel 1 b — de onzekerheid of men met echte, dan wel met vervalschte boter te maken heeft, hoogstwaarschijnlijk zich nog maar zelden voordoen; dan zal er voortaan, bij het onderzoek op het verzadigingscijfer der vluchtige vetzuren, eene breede marge bestaan tusschen de zoogenaamde „mélanges”, zelfs die met het grootst mogelijke wettelijke botergehalte, en boters die onvermengd zijn, maar arm aan vluchtige vetzuren.

Aan bovenstaande gronden, ter wederlegging van de door sommige leden geuite principieele bedenkingen, kunnen nog worden toegevoegd de zeker niet minder krachtige, welke in de afdelingen der Kamer zelve werden uitgesproken en die vervat zijn in de tweede alinea van bladz. 3 van het Voorloopig Verslag.

Die gevoelens bleven echter op hunne beurt niet onaangevochten. De leden die het ontwerp op principieele gronden verwerpelijck achtten, zagen namelijk daarin slechts eene slaafsche navolging van het buitenland; eene navolging waarvoor, huns inziens, geene aanleiding bestond.

Met het oog op dat beweren zij hier opgemerkt, dat, zoo nu als vroeger, de Nederlandsche Regeering, juist met opzicht tot de boteraangelegenheden, al heel weinig blijken gaf van „slaafsche navolging”. Getuige o. a. de „botercontrôle”, eene — naar ondergeteekende vermeent — geheel oorspronkelijke instelling, waartoe reeds vroeger voorstellen werden gedaan door de Nederlandsche Regeering (1), en die sedert, in andere gedaante, namelijk in die van particuliere, door de Regeering gesteunde en vrijwillig onder haar toezicht gestelde verenigingen tot stand kwam.

Maar de Nederlandsche Regeering behoeft de oorspronkelijkheid niet zoover te drijven, dat zij, wanneer het buitenland, naar haar oordeel, verstandige maatregelen neemt, maatregelen die ook hier noodig of nuttig zijn, zou aarzelen het hare te doen om die ook zelve in te voeren. Dat zij echter tot dusverre niet *alle* maatregelen, in het buitenland met opzicht tot de boter genomen, aanbevelenswaardig acht — en dus voortgaat zich te onthouden van navolging *quand même* — kan blijken uit het feit, dat zij het stelsel van sesamatie der margarine, hetwelk in sommige naburige Rijken wordt gehuldigd, niet tot het hare heeft gemaakt.

Na het vorenmedegedeelde behoeft vel niet gezegd te worden,

(1) Zie de Memorie van Toelichting, behoorende bij het ontwerp van wet tot verhoging en wijziging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900 (Zitting 1900—1901. — 115).

Aanv. en wijz. van de wet van 9 Juli 1900 (*Stbl.* n°. 112), houd ende bepalingen tot voorkoming v. bedrog in den boterhandel.

dat een voorstel aan het buitenland, om een stelsel van beperkte Regeeringsbemoeiing, als bepleit door de straksbedoelde leden, tot grondslag te maken voor eene internationale regeling, den ondergeteekende niet geraden zou voorkomen.

Naar aanleiding van de bedenkingen, geuit door verscheidene leden, die van oordeel zijn, dat onze boterwetgeving, hoeveel goeds die, volgens hen, ook moge bevatten, „voor groote kringen eene viterst onbillijke werking heeft”, — welke bedenkingen vervat zijn in de laatste vijf alinea's van bladz. 3 van het Voorloopig Verslag en de 1ste alinea van bladz. 4 — zij het navolgende in het midden gebracht.

Aan de bedenkingen geopperd door de hier aan het woord zijnde leden, zal, meent ondergeteekende, juist in groote mate worden te gemoet gekomen door de voorgestelde wijziging der Boterwet. De bepalingen onzer Boterwet worden — gelijk daareven reeds gezegd is — dan zóó, dat men in het buitenland, ook al is de ingevoerde boter niet voorzien van het Rijkmerk, beteren waarborg heeft dan thans, onvervalschte waar voor zich te hebben. De „depreciatie” der ongemerkte boters zal ongetwijfeld door die verscherping gaandeweg verdwijnen. Althans, met opzicht tot de onvervalscheid der waar. Anders staat het met de *qualiteit* dier boters. De botercontrôle zal, begrijpt zij haar belang, haar bemoeiingen gaandeweg ook uitstreken tot verbeteringen in de bereidingswijze van boter, en daarmede tot het wegnemen van gebreken dier waar. Natuurlijk kan eene rechtstreeksche, imperatieve Rijksbemoeiing zoover niet gaan. Hier blijkt, *primo*: dat de botercontrôle, ook naast eene verscherpte Boterwet, reden van bestaan zal blijven hebben — iets waarop het wellicht niet overbodig is eens te wijzen — en *secundo*: dat niet dan bezwaarlijk ook aan niet gecontroleerde boters een Rijkmerk kan worden verleend; een merk waarvan de beteekenis allicht zou worden overschat. En na bedrog is bij deze gansche materie niets schadelijker dan het bestaan van verkeerde opvattingen. De ondervinding, opgedaan met de Boterwet van 23 Juni 1889, heeft dit ruimschoots geleerd. De Regeering moet dus voorgaan met alles te vermijden wat tot het kweken van verkeerde opvattingen zou kunnen leiden.

Toch wil de ondergeteekende wel overwegen, of het niet mogelijk zoude zijn, om voor boter, afkomstig uit bereidplaatsen die, krachtens het bepaalde bij artikel 2 b, aan een *voortdurende Rijkstoezicht* zullen zijn onderworpen, mede een Rijkmerk beschikbaar te stellen. Er kan echter niet aan gedacht worden, dat merk mede uit te reiken aan hen, die van het mengen van en den handel in buiten- en binnenlandsche boters hun bedrijf maken. Het merk toch kan nooit anders worden aangebracht dan op een Nederlandsch product, en bijaldien omtrent die herkomst hoegenaamd geen twijfel kan bestaan.

Overeenkomstig den wensch door sommige leden geuit, gaat deze Memorie vergezeld van eenige beknopte mededeelingen aangaande de werking en den huidige stand der botercontrôle. Uit dat overzicht zal der Kamer blijken, dat het cijfer, vermeld in den laatsten regel van bladz. 3 van het Voorloopig Verslag, te laag is gesteld.

Van verschillende zijden werd er op gewezen „dat in dit wetsontwerp in zeer ruime mate de uitwerking van voorschriften is overgelaten aan de Kroon — en dan herhaaldelijk zonder dat een algemeene maatregel van bestuur wordt gevorderd — of wel aan den Minister”. Er bestaat bij den ondergeteekende geen overwegende bedenking tegen om enkele regelingen, bedoeld in het ontwerp, waar deze thans zijn overgelaten aan den Minister, voor te behouden aan de Kroon en om daar, waar regeling bij Koninklijk besluit is voorgeschreven, nader te bepalen, dat een algemeene maatregel van bestuur zal worden gevorderd. Hierop zal bij de artikelsgewijze beantwoording van het Voorloopig Verslag worden teruggekomen. Het komt den ondergeteekende echter voor, dat, waar het ontwerp eene regeling aan het uitvoerend gezag opdraagt — en dus niet aan de Wetgevende Macht — daarin geene wijziging behoort te worden gebracht. Zulks toch is niet geschied dan op goede gronden, en na het vóór en tegen rijpelijk te hebben overwogen. Ook hierop zal bij de artikelsgewijze beantwoording worden teruggekomen.

Verschiedene leden achten het niet zonder bedenking, dat in het ontwerp aan het administratief gezag groote bevoegdheden worden toegekend; enkelen hunner stonden het denkbeeld voor, die bevoegdheden niet aan de Kroon of aan den Minister toe te vertrouwen, maar aan bepaalde ambtenaren, tegen wier beslissing men bij de Kroon voorziening zou moeten kunnen vragen.

In het algemeen kan gezegd worden, dat ondergeteekende getracht heeft, niet het minst in het belang der betrokken eerlijke

bereiders en handelaars, alles te vermijden was omslachtig, tijd-roovend of om andere reden z. i. onpractisch zoude zijn. Vandaar, dat hij dan ook meent niet te kunnen medegaan met het boven geresumeerde denkbeeld.

Ter beantwoording van de vraag, gedaan aan den voet van bladz. 4 van het Voorloopig Verslag, kan worden medegedeeld, dat de ondergeteekende indertijd niet heeft verzuimd aangaande het ontwerp het oordeel van het Departement van Justitie in te winnen.

Naar aanleiding van den door vele leden geuiten wensch, dat elk wetsontwerp dat strafrechtelijke bepalingen inhoudt, mede van het Departement van Justitie uitga, en dat de Memorie van Toelichting, bij zulk een ontwerp behoorende, steeds ook de onderteekening van den Minister van Justitie drage, is het oordeel van dien Minister gevraagd. Deze gaf te kennen, tot de voldoening aan dien wensch bezwaarlijk zijne medewerking te kunnen verleenen.

Dit antwoord heeft den ondergeteekende niet verrast; ook hem wil het voorkomen, dat aan dien wensch niet wel kan worden voldaan.

„Zoodanige gedragslijn” — aldus motiveerde die Minister zijn gevoelen — „zou ten gevolge hebben, dat de Minister van Justitie, die door zijne mede-onderteekening mede verantwoordelijk zou worden, eene geheele studie van elk wetsontwerp met strafbepalingen, van een ander Departement uitgaande, zou behooren te maken. De tegenwoordige wijze van bestudeeren van dergelijke, naar het Departement van Justitie toegezonden wetsontwerpen, vordert reeds veel tijd; voor het eventueel volgen van de in het Voorloopig Verslag gewenschte wijze van handelen zouden aan mijn Departement inderdaad de werkkrachten ontbreken. Herhaald overleg met het betrokken Departement zou vermoedelijk noodzakelijk zijn om tot overeenstemming te geraken of om elk verschil van opvatting buiten te sluiten..... Volgt derhalve uit het bovenstaande, dat aan het verlangen der Kamer, dat wetsontwerpen die strafbepalingen inhouden, mede van het contraseign van den Minister van Justitie zijn voorzien, niet kan worden voldaan, wijl deze Minister alsdan mede de verantwoordelijkheid van het geheele wetsontwerp zoude dragen, dan kan daaraan nog worden toegevoegd, dat zelfs eene verantwoordelijkheid slechts ten aanzien van de strafbepalingen dezerzijds niet kan worden aanvaard, gesteld al, zij ware staatsrechtelijk mogelijk. De *ontwerper der wet* heeft immers te beoordeelen, wat hij in zijn systeem als strafbaar wil beschouwd zien; *hij* heeft te bepalen wat verboden of wat geboden is. Behoudens wellicht bijzondere gevallen, die om de een of andere reden de aandacht van den Minister van Justitie trekken, heeft deze zich met de norm van het voorschrift niet in te laten. Ook de grootte der straf heeft feitelijk de betrokken Minister in hoofdzaak — behoudens wellicht uitzonderingen — te beoordeelen; *hij* toch kan alleen het aangerande rechtsbelang in de behandelde materie waardeeren. De Minister van Justitie kan mitsdien *niet* verantwoordelijk worden gesteld voor de redactie der voorschriften met strafbepalingen die, immers in hoofdzaak, zijn samengesteld uit de normen, waarvoor de betrokken Minister uitsluitend aansprakelijk is. De klacht, dat bij het strafbaar stellen in te minut'euse onderdeelen van feiten wordt afgedaald, kan den Minister van Justitie derhalve niet treffen. Bij de bestaande gedragslijn, die reeds een meer dan oppervlakkig overzicht van de geheele behandelde materie vordert, en die derhalve eene tijdroovende studie eischt, geeft de Minister van Justitie het volgen zijner opmerkingen slechts met meer of minder aandrang in overweging. Aan het betrokken Departement moeten alsdan de werkkrachten aanwezig zijn die de waarde dier opmerkingen voldoende kunnen beoordeelen. Zoodoende bestaat dan ook geene behoefte de in het Voorloopig Verslag aanbevolen wijze van handelen te volgen.

„Het spreekt overigens van zelf, dat, waar het Departement van Justitie zijne aandacht laat gaan over quaesties van dogmatiek, waar het nagaat of er overeenstemming bestaat met de bestaande beginselen en er geen niet te rechtvaardigen afwijkingen worden aangetroffen, wel opmerkingen ter kennis van het andere Departement worden gebracht, die, naar dezerzijdsche opvatting, aan dat andere Departement niet mogen worden onthouden, al kan niet worden ontkend, dat zij, met de bovenstaande beschouwingen voor oogen, in de pen hadden kunnen blijven. Opmerkingen over redactie zullen daaronder dan ook wel eens vallen.”

De door sommige leden geuite wensch, dat de wet van 17 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 213) in de Boterwet zal worden opgenomen, kan door den ondergeteekende niet worden beaamd. Al mogen Boterwet en botercontrôle voor een groot deel één doel beoogen,

Aanv. en wijz. van de wet van 9 Juli 1900 (*Stbl.* n°. 112), houdende bepalingen tot voorkoming v. bedrog in den boterhandel.

het blijven twee verschillende zaken. Bovendien, de botercontrole draagt een particulier karakter; zij is gevormd uit vrijwillige associatiën, schoon deze met het Rijk — dat daarop toezicht uitoefent en dat haar geldelijk en moreel steunt — in nauwe betrekking staan. Die moreele steun wordt in de eerste plaats toegekend door het verleen van het Rijksmerk. De wet van 17 Juni 1905 — het werd boven reeds gezegd — strekt om fraude met opzicht tot dat merk steeds binnen het bereik van het Wetboek van Strafrecht te brengen. Zonder de woorden „krachtens wettelijk voorschrift” in artikel 219 dier wet, zou eene voorziening als die vervat in de wet van 17 Juni 1905, niet noodig geweest zijn.

Met het oog op den door sommige leden geuiten wensch tot opnemng der gewijzigde wet, in haar geheel, in het *Staatsblad*, met eene nieuwe, doorlopende nummering der artikelen, is in het ontwerp alsnog een daartoe strekkend artikel opgenomen (art. XVI, nieuw).

Artikel I.

Artikel 1 a. Het was den ondergeteekende aangenaam, zijn gevoelen, dat het beter is de bepaling omtrent het minimum vetgehalte der boter niet in de wet zelve op te nemen, door verscheidene leden gedeeld te zien.

De omstandigheid, dat sommige leden 80 % eerder te laag dan te hoog oordeelden, versterkt hem nog in bovenbedoeld gevoelen.

Mocht te eeniger tijd blijken, dat het minimum percentage veilig iets hooger, bijv. op 82 %, kan worden vastgesteld, dan zal de Regeering wel niet aarzelen tot die verhooging over te gaan.

Tegen het denkbeeld, „dat in de wet een algemeene maatregel van bestuur worde geëischt”, bestaat bij ondergeteekende geene bedenking. Het ontwerp is dienovereenkomstig gewijzigd.

De vraag, door enkele leden gedaan, of niet zoude kunnen worden toegestaan „dat ook boter met minder dan 80 % vetbestanddeelen verkocht wordt, indien op elke verpakking dier boter het vetgehalte duidelijk vermeld staat”, meent ondergeteekende ontkennend te moeten beantwoorden. Het nut van zulk eene bepaling acht hij zeer gering; de kans dat daardoor verwarring zou kunnen worden gesticht, die gemakkelijk het aanzijn zou geven aan bedrog, lang niet denkbeeldig.

De opmerking van vele zijden gemaakt, dat de laatste zin van artikel 1 a eigenlijk overbodig is, wijl een voorschrift van die strekking reeds bestaat in art. 47 van het Wetboek van Strafrecht, wordt in hare algemeenheid door den ondergeteekende niet gedeeld. Dat art. 47 is namelijk van eene zeer beperkte strekking; de technisch-juridische beteekenis toch van het begrip *doen plegen* moet worden beoordeeld naar de bewoordingen der daarbij indertijd gegeven toelichting. Wel zijn die bewoordingen niet gelukkig, daar hij die doet plegen dader wordt genoemd, terwijl hij op wien de actie wordt uitgeoefend, als werktuig wordt gequalificeerd — een werktuig toch kan nooit plegen —, maar toch geven zij duidelijk aan, in welken toestand de persoon moet verkeer op wien een ander heeft ingewerkt, wil er van doen plegen sprake kunnen zijn. Dit is namelijk slechts dan het geval, indien die persoon wegens onwetendheid, dwaling of geweld handelt, en dus zonder opzet, schuld of toerekenbaarheid. Bij eene ruimere opvatting van het begrip zouden daarmede ook de gevallen sub 2°. van voorzeggd art. 47 als hier aanwezig moeten gerekend worden, hetgeen, blijkens die afzonderlijke vermelding, niet de bedoeling van den wetgever is geweest.

Indien het begrip *doen plegen* aldus verklaard wordt uit de daarbij gegeven toelichting, dan meent de ondergeteekende, dat onder art. 47 Strafwetboek niet valt eene aansprakelijkheid van den werkgever als zodanig; en op dit standpunt staat ook de jurisprudentie van den Hoogen Raad. (Zie arrest 27 Juni 1898, *W. v. h. R.* n°. 7146).

Nu is evenwel in dit wetsontwerp die aansprakelijkheid nadrukkelijk gestipuleerd, en wel in het nieuwe artikel 11 a, waarom de ondergeteekende bij nadere overweging meent, dat de geïncrimineerde woorden kunnen vervallen. De in art. 1 a vervatte bepaling is daarom alsnu geschrapt. Hetzelfde geschiedde met de in de artt. 1 b, 1 c en 2 c voorkomende gelijkkluidende zinsneden, met de woorden: „terwijl aan dat lid dier feiten”, in het 1ste lid van artikel II en met de woorden „of doet plegen” in het 2de lid van art. 10 c.

Artikel 1 b. Ondergeteekende is van oordeel, dat het grenscijfer 10 moet behouden blijven.

Blijkt reeds uit de publicatiën van het Rijkszuivelstation te Leiden, bevattende de Reichert-Wollny-getallen van gecontro-

leerde boter, dat deze getallen dikwijls belangrijk lager zijn dan het normale cijfer, uit het onderzoek hetwelk indertijd aan de Rijkslandbouwproefstations werd verricht is gebleken, dat in bijzondere gevallen het verzadigingscijfer der vluchtige vetzuren nog sterker kan dalen. Bij de voederproeven, in de jaren 1900 tot 1903 aan eenige dier stations genomen, werden zelfs Reichert-Wollny-getallen verkregen van slechts ± 15 , terwijl de voederproeven in 1888 en 1892 genomen door professor ADOLF MAYER, nog lager getallen aanwezen.

Alhoewel dergelijke Reichert-Wollny-getallen nooit gevonden werden bij het onderzoek van handelsboter, noch daarbij ooit gevonden zullen worden, zoo dient toch bij het vaststellen van een grenscijfer de volstrekte zekerheid te bestaan, dat in alle denkbare gevallen geen deskundige, aan de hand van gegevens geput uit de vakliteratuur zoude kunnen aantoonen, dat bedoeld grenscijfer, of een cijfer daar beneden, ook is voorgekomen bij het onderzoek van ontwijfelbaar echte boter.

Ten overvloede zij er hier nogmaals op gewezen, dat, bij handhaving van het grenscijfer 10, het den margarinebereiders mogelijk zal blijven, mengsels te maken met 30 % botervet. Dit percentage zal zelfs kunnen stijgen tot circa 35 %. Het buitenland stelt te dien aanzien veel scherper grenzen. Frankrijk laat slechts eene toevoeging toe van hoogstens 10 % botervet, Duitschland van ongeveer 3 à 4 %, Denemarken van 15 % en Engeland van 10 %.

Het wil den ondergeteekende dus voorkomen, dat met de billijke eischen der margarine-industrie ruimschoots rekening is gehouden. Toch zou hij gaarne nog verder gaan en het grensgetal dus hooger stellen, maar dat doende zou, gelijk blijkt uit het straks aangevoerde, het doel van dit artikel 1 b — te weten, het weren van al die mengsels welke het onderkennen van boter en margarine zouden kunnen bemoeilijken — allicht worden gemist.

Alhoewel ondergeteekende het door sommige leden geuite gevoelen, dat eene verbetering in de methode van boteronderzoek binnen korten tijd het in de wet gestelde criterium geheel onbruikbaar zoude kunnen maken, niet kan deelen, zou er, mocht de Kamer zulks wenschen, bij hem geen overwegend bezwaar bestaan om het artikel te formuleeren op analoge wijze als artikel 1 a.

Artikel 1 c. Onder „bewaarplaatsen” worden verstaan de ruimten waarin de bereider zijne nog niet afgeleverde waar in opslag houdt. Indien een bereider te dien einde eene bewaarplaats van een veem in gebruik heeft, geldt het in dit artikel bepaalde ook voor de hier bedoelde ruimte.

Eene nadere beschouwing van de in dit artikel vervatte bepalingen heeft ondergeteekende het wenschelijk doen achten den termijn van „veertien dagen”, genoemd in den 3den en 5den regel van het 2de lid, als zijnde deze wel wat kort, nader te stellen op ééne maand.

Artikel 1 d. Gelijk reeds werd gezegd in de Memorie van Toelichting, heeft het onderwerpelijk artikel ten doel te vermijden, dat de wet te veel in bijzonderheden zou hebben af te dalen. Met „aanvulling van het bepaalde bij het vorig artikel” is dus niets anders bedoeld dan het in het leven roepen, bij algemeenen maatregel van bestuur, van meer ondergeschikte voorschriften, ter uitwerking van het bij de wet bepaalde of ter noodzakelijke compleeteering daarvan.

Tot nadere toelichting zij hier vermeld, dat ondergeteekende in hoofdzaak zou meenen te moeten bevorderen:

dat in dien algemeenen maatregel meer in bijzonderheden worde voorgeschreven wat de onderwerpelijke aangifte zal hebben te bevatten en hoe die zal zijn te geschieden. (Onder andere ware z. i. voor te schrijven, dat ingeval de ondernemer van het bedrijf is een rechtspersoon, in de aangifte zal moeten worden vermeld waaruit die rechtspersoonlijkheid blijkt en tevens welke persoon als werkelijk hoofd van het bedrijf optreedt; dit laatste ook in verband met het bepaalde bij artikel 11 a van het ontwerp);

dat de aangifte vergezeld ga van eene duidelijke en geheel naar waarheid opgemaakte plattegrond- en opstandteekening van alle bereid- en opslagplaatsen tot het bedrijf behoorende of daarbij in gebruik;

dat, ingeval de bereider en boter en margarine fabriceert, in de aangifte duidelijk zij vermeld, welke der aangegeven ruimten worden gebezigt voor de boterbereiding en dat zulks ook in de plattegrond- en opstandteekening duidelijk zichtbaar zij;

het opnemen van bepalingen — geheel in den geest van die, vervat in de wet — betreffende nadere aangifte, in geval van voorgenomen wijziging in de inrichting van het bedrijf en van

Aanv. en wijz. van de wet van 9 Juli 1900 (*Stbl.* n°. 112), houdende bepalingen tot voorkoming v. bedrog in den boterhandel.

elke andere wijziging in den toestand, vermeld in de vorige aan-
gifte.

Artikel 1 e. De bevoegdheid tot het verleenen van ontheffing toe te vertrouwen aan eene plaatselijke autoriteit, zou geene aanbeveling verdienen. Het is duidelijk, dat alleen de ambtenaren van den inspectiedienst kunnen beoordeelen, of men werkelijk te doen heeft met eene retourzending, als bedoeld in de Memorie van Toelichting, en dat de Minister zich bij verzoeken om ontheffing steeds door dien inspectiedienst zou doen voorlichten.

Intusschen heeft ondergeteekende er geene bedenking tegen, om, ter bevordering van den noodigen spoed, de in het ontwerp aan den Minister verleende bevoegdheid, behoudens toelating van beroep op dezen in geval van weigering, over te brengen op den Rijkszuivelinspecteur.

Te dien einde zouden in artikel 1 e de woorden „van Onzen Minister” kunnen luiden: „van of vanwege Onzen Minister” en ware aan die aldus gewijzigde bepaling eene tweede toe te voegen van dezen inhoud: „Bij het niet verleenen van zoodanige machtiging is, geschiedde de weigering vanwege Onzen Minister, beroep op dezen toegelaten.”

Artikel II.

Dat het zijn nut zoude hebben indien de wet eene omschrijving bevatte van het begrip „verpakking”, wordt grif toegegeven. Die omschrijving zou echter volmaakt juist moeten zijn, want anders zou het nadeel, aan eene omschrijving verbonden, veel grooter zijn dan het nut. En zulk eene algeheel goede omschrijving is den ondergeteekende niet bekend.

Ook die aangegeven in het Voorloopig Verslag, schijnt hem minder raadzaam. „Onder verpakking” — luidt het aldaar — „wordt in deze wet verstaan elk omhulsel waarin de waar zonder meer kan worden verzonden.” Volgens die omschrijving zou het *niet noodig zijn* — of zou althans het noodig zijn zeer betwistbaar wezen — om, ware het buitenste omhulsel van eene dunne stof — bijv. van dun papier — ook dat omhulsel te merken, aangezien de waar daarin zonder meer *niet* zou kunnen worden verzonden en dat omhulsel dus *niet* zou voldoen aan de omschrijving van verpakking. Het is dus duidelijk, dat de voorgestelde omschrijving het hoofddoel der wet van 1900, neergelegd in artikel 2, voor een groot deel zou kunnen doen verijdelen.

Maar het Voorloopig Verslag zelf geeft een voorbeeld van het gevaarlijke dier definitie. Werd namelijk die definitie opgenomen in de wet, dan zou het niet langer vereischt zijn, dat „op elk der kleine vele pakjes, die, ten vervoer, samen in een groote kist geborgen worden, het woord „margarine,” moet voorkomen”. Dit nu moet wel degelijk noodig blijven. Zeer gemakkelijk — om enkel dit ééne geval te noemen — zou artikel 1 e, krachtens hetwelk alle waar die eene margarinefabriek verlaat, als „margarine” moet zijn gemerkt, verijdeld kunnen worden, door zich te bedienen van zulk eene groote, behoorlijk gemerkte kist, waarin zich tal van kleine kistjes bevinden — die, volgens de voorgestelde definitie, *niet* gemerkt zouden behoeven te zijn —, welke groote kist op een gegeven oogenblik zou worden verwijderd, om vervolgens de daaruit afkomstige kistjes ongemerkt hun weg te doen vervolgen.

Artikel III.

Artikel 2 a. Met het denkbeeld, geuit door verscheidene leden, „dat het aanbeveling schijnt te verdienen niet van overheidswege de vetten op te noemen die *niet* aanwezig mogen zijn in bereidplaatsen voor boter, enz., maar, omgekeerd, eene lijst vast te stellen van de vetten die, met uitsluiting van alle andere, *wel* aanwezig mogen zijn”, kan ondergeteekende zich wel vereenigen. In verband hiermede is de redactie van artikel 2 a door hem gewijzigd en komt deze thans te luiden als volgt: „In de bereidplaatsen voor boter en de met die plaatsen gemeenschap hebbende ruimten, benevens in die welke bij boterbereiders in gebruik zijn, mogen, behalve die waar, geen andere vetten aanwezig zijn dan die, vermeld op eene bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen en door Onzen Minister in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend te maken lijst.” Bij deze redactie is tevens rekening gehouden met den wensch van hen welke het minder aanbevelenswaardig vonden de lijst te doen vaststellen door den Minister.

Bij de samenstelling der bedoelde lijst zal het advies worden gevraagd van een tiental te goeder naam en faam bekend staande boterbereiders. Vrees voor eene te groote beperking van de vrijheid der bereiders is dus niet te duchten.

Ook met het oog op door de Kamer gedane vragen en uitgesproken wenschen, heeft ondergeteekende het dienstig geoordeeld de redactie van het 2de lid van artikel 2 a te wijzigen en te doen luiden als volgt:

„Ten aanzien van boerenbedrijven, waar uitsluitend melk van eigen koeien wordt verwerkt, zal, voor zooveel de betrokken landbouwers, naar het oordeel van Onzen Minister, voldoen aan in voorzegden algemeenen maatregel vast te stellen voorwaarden, ter wering van misbruik, aan de bij dien maatregel behorende lijst uitbreiding worden gegeven.”

De in den algemeenen maatregel te stellen voorwaarden zouden zich hoogst vermoedelijk kunnen bepalen tot deze: 1°. dat die landbouwers geen handel mogen drijven in margarine of in andere voor vervalschingsdoeleinden geschikte vetten; 2°. dat zij geen grootere hoeveelheid van de vetten, vermeld in de aanvullingslijst, mogen blijken in voorraad te hebben dan voor eigen, huis-houdelijk gebruik wordt noodig geacht.

Ondergeteekende vleit zich, dat, gelijk thans de redactie van het 2de lid van artikel 2 a luidt, en bij het opnemen in den algemeenen maatregel van eene bepaling, gelijk die welke boven is aangegeven, van eene te groote vrijheidsbeperking geen sprake zoude kunnen zijn, maar dat evenmin vrees zoude behoeven te bestaan voor handelingen van de zijde der landbouwers in strijd met de bedoeling van het artikel.

Artikel 2 b. Den leden hier aan het woord, kan worden medegedeeld, dat tegen „het gezamenlijk bedienen van het boterbereidingsbedrijf en de margarinefabricage door één krachtwerktuig” volstrekt geen bezwaar behoeft te bestaan, mits de noodige waarborgen worden gegeven tegen misbruik.

Wat de door sommige leden gewenschte overgangsbepaling betreft, zij er op gewezen, dat tusschen het tijdstip waarop deze bepalingen tot wijziging en aanvulling der wet van 1900 eventueel tot wet zullen worden verheven en het tijdstip waarop die wet in werking treedt, vrij geruime tijd zal moeten verlopen, vooral met het oog op de in de artikelen 1 c en 1 d voorgeschreven registratie, — voldoende tijd om hen die voort zullen gaan en boter en margarine te bereiden, gelegenheid te geven, hunne localiteiten in overeenstemming te brengen met de nieuwe bepalingen. Eene overgangsbepaling wordt derhalve door den ondergeteekende overbodig geacht.

Met opzicht tot de bedenkingen en de aanbeveling — vervat in de alinea, aanvangende aan den voet van bladz. 7 van het Voorloopig Verslag —, betrekking hebbende op de kosten van het in artikel 2 b bedoelde toezicht en het verleenen van een Rijksmerk, veroorlooft ondergeteekende zich te verwijzen naar hetgeen dienaangaande door hem reeds vrij uitvoerig is medegedeeld naar aanleiding van de „Algemeene Beschouwingen” der Kamer.

Overeenkomstig de opmerking, vervat in den 13den en 14den regel van bladz. 8 van het Voorloopig Verslag, zijn in het 2de lid van artikel 2 b de woorden „ten laste” vervangen door „op kosten”.

De opmerking, dat het artikel niet voorziet voor het geval „dat boter en margarine wordt bereid in twee perceelen die minder dan den door den Minister bepaalden afstand van elkaar verwijderd zijn, maar bij verschillende personen in gebruik zijn, die echter gezamenlijk beoogen te knoeien”, gaf den ondergeteekende aanleiding aan artikel 2 b nog een 5de lid toe te voegen van dezen inhoud: „Het in de vorige leden van dit artikel bepaalde ten aanzien der fabricage van beide producten in eenzelfde perceel, of in perceelen die anders dan langs den openbaren weg met elkander gemeenschap hebben, geldt mede in geval de boterbereider en de margarinebereider niet een en dezelfde persoon zijn.”

Aan den eigenlijken wensch der bedoelde leden is hiermede evenwel niet voldaan. Ondergeteekende meent dat hij, door het opvolgen van dien wensch, te ver zoude gaan. Het gaat, dunkt hem, niet aan, om, ingeval bijv. aan de ééne zijde eener straat eene boterbereidplaats is en aan de andere zijde eene margarinebereidplaats, de eerste toebehoorende aan A, de tweede aan B, ten aanzien dier beide bereidplaatsen de voorschriften te doen gelden, vervat in de voorgaande leden van dit artikel; al bestaat natuurlijk de mogelijkheid, dat A en B kunnen beoogen samen te knoeien. Iets anders is het, indien A en B hunne bereidplaatsen hebben „in eenzelfde perceel of in perceelen, die anders dan langs den openbaren weg met elkander gemeenschap hebben”.

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat ondergeteekende het, bij nader inzien, verkieslijk acht voor de in het 3de lid voorkomende woorden „zal worden noodig geacht” te lezen: „wordt of later

Aanv. en wijz. van de wet van 9 Juli 1900 (*Stbl.* n°. 112), houdende bepalingen tot voorkoming v. bedrog in den boterhandel.

mocht worden noodig geacht". Door die wijziging wordt de bedoeling der bepaling beter uitgedrukt.

Artikel IV.

In overeenstemming met de tusschenvoegingen, genoemd in artikel XI (1ste lid) en artikel XIII van het ontwerp, is alsnog aan artikel IV, achter de woorden „dezer wet”, toegevoegd: „en wordt, op beide plaatsen, achter de woorden „onherroepelijk geworden”, ingevoegd: „of de opgelegde boete betaald is”.

Artikel V.

Aan de bedenking door sommige leden geuit, „dat deze wetswijziging weer gepaard gaat met eene vermeerdering van de categorieën van ambtenaren die wij reeds bezitten”, zou ten deele kunnen worden te gemoet gekomen door de Rijkszuivelvisiteurs te onderscheiden in Rijkszuivelvisiteurs van de 1ste en 2de klasse, waardoor de titel „adjunct-Rijkszuivelvisiteur” zou kunnen vervallen. De titel „adjunct-Rijkszuivelinspecteur” wenscht ondergeteekende echter te behouden, en zulks om de reden, medegedeeld in de Memorie van Toelichting.

Het bezwaar, dat de voorgestelde nieuwe titels te omslachtig zijn, zou door het schrappen van den titel „adjunct-Rijkszuivelvisiteur” grotendeels zijn opgeheven. Voor de overige titels toch zou het door de Kamer gemaakte bezwaar eigenlijk alleen blijven gelden den evengenoemden titel van „adjunct-Rijkszuivelinspecteur”. Daar er evenwel maar één persoon zoude zijn met dien, inderdaad wel wat omslachtigen titel, zou behoud daarvan — hetgeen om meer dan één reden ongetwijfeld aanbeveling verdient — op die min gewichtige bedenking zeker wel niet afstuiten.

Naar aanleiding van het bovenstaande zijn in artikel V geschrapt de woorden „en adjunct-Rijkszuivelvisiteur” (1ste lid), „en adjunct-visiteurs” (2de lid), en „en adjunct-Rijkszuivelvisiteurs” (4de lid).

In overeenstemming daarmede zijn geschrapt in art. VI de woorden „en adjunct-visiteurs” (2de lid), en in art. VII de woorden „en adjunct-Rijkszuivelvisiteurs” (2de lid).

Wat de vraag betreft, in de volgende alinea gedaan, zij medegedeeld, dat de bedoeling van het nieuwe 2de lid van art. 6 hoofdzakelijk deze is, om eene aanstelling, gelijk de daar genoemde, uit te reiken aan sommige controleurs, werkzaam bij de botercontrôlestations. Deze zouden door zoodanige aanstelling beter in staat worden gesteld tot eene volledige uitoefening hunner functiën. Thans hebben zij, ook al worden zij in het bezit gesteld van eene aanstelling als onbezoldigd Rijksveldwachter, geen toegang tot eenig openbaar vervoermiddel — zie artikel 8, 4de lid (oud) — en kunnen zij dus niet in de gelegenheid worden gesteld hunne controle uit te strekken tot de aldaar aanwezige waar. Tevens zouden zij in hoedanigheid van onbezoldigd Rijkszuivelvisiteur, door de daaraan verbonden ruime bevoegdheid, allerwege overtreding der Boterwet mogen constateeren en daarmede den Rijkszuivelinspecteur goede diensten kunnen bewijzen.

Er is geen reden om te duchten, dat de onafhankelijkheid dier onbezoldigde Rijkszuivelvisiteurs minder groot zal zijn dan die der gewone visiteurs. Worden de laatsten betaald door het Rijk, de eersten worden bezoldigd door de contrôlestations, dus, evenmin als de gewone visiteurs, door de direct-belanghebbenden.

Ook de vrees, dat bij die controleurs de uitgebreide machtsbevoegdheid welke de Boterwet aan de visiteurs toekent, niet geheel veilig zoude kunnen worden geacht, wordt door ondergeteekende niet gedeeld. De visiteurs en controleurs staan, wat den aard van hun werkkring betreft, in menig opzicht op ééne lijn en er bestaat dan ook geen reden om eene bevoegdheid, den eersten toegekend, niet te durven toekennen aan de laatsten. Te minder, wijl de controleurs, in hunne hoedanigheid van onbezoldigd Rijkszuivelvisiteur, omtrent al hun doen verantwoording zouden schuldigen zijn aan den Rijkszuivelinspecteur.

Artikel VI.

De bedenkingen, geuit door zeer vele leden, met opzicht tot de voorgestelde wijzigingen in art. 7 der Boterwet, waardoor de bevoegdheid tot het binnentreden van lokalen, met boterindustrie in verband staande, o. a. zou worden uitgebreid tot bereidplaatsen enz. van margarine, hebben ondergeteekende er toe geleid in art. VI twee wijzigingen aan te brengen. Het 5de lid van dat artikel, luidende: „Die inspecteurs, adjunct-inspecteurs, visiteurs en adjunct-visiteurs hebben de bevoegdheid om te allen tijde bereidplaatsen voor margarine en dergelijke vetten en de bij de

betrokken bereiders in gebruik zijnde bewaarplaatsen en ruimten binnen te treden”, wenscht hij — ook in verband met de wijziging, aangebracht in het 2de lid van dit artikel VI — te doen luiden: „Die inspecteurs, adjunct-inspecteurs en visiteurs hebben de bevoegdheid, om, daartoe gemachtigd door of in opdracht van Onzen Minister, bereidplaatsen voor margarine en dergelijke vetten en de bij de betrokken bereiders in gebruik zijnde bewaarplaatsen en ruimten binnen te treden.” Ten deele in verband daarmede, heeft hij voorts gemeend in het voorlaatste lid van dat artikel, luidende: „De bevoegdheid, bedoeld in de twee vorige leden, geldt, ten aanzien der bereidplaatsen voor boter, margarine en andere vetten, mede voor de in artikel 10 bedoeld scheikundigen”, achter het woord „mede” alsnog te moeten doen volgen: „na deswege door Onzen Minister gedane opdracht of verstrekte machtiging”. De restrictie, boven ingelascht in het 5de lid van art. VI, is hier uitgebreid tot de boterbereidplaatsen. In den regel toch zal in die boterbereidplaatsen — evenals in de margarinebereidplaatsen — geheel kunnen worden volstaan met het toezicht door de inspectie-ambtenaren.

Hiermede meent ondergeteekende aan het bezwaar, gemaakt ten aanzien der margarinebereidplaatsen, voldoende te zijn te gemoet gekomen. Verder meent hij niet te mogen gaan. Want het bedrog is vindingrijk en zou wel eens nieuwe banen kunnen inslaan, die het noodig of althans zeer wenschelijk maken, dat de margarinebereidplaatsen niet onvoorwaardelijk voor alle Rijksambtenaren gesloten zijn. Ook zou, meent ondergeteekende, een algeheel medegaan met de hier aan het woord zijnde leden niet kunnen nalaten in het buitenland een vreemden indruk te maken, zeer ten nadeele en van onze boter- en van onze margarine-industrie. Men vergelijke slechts het onderhavige ontwerp met de „Bepalingen met opzicht tot de bereiding van boter en margarine, voorkomende in buitenlandsche wetten”, welke werden toegevoegd aan de Memorie van Toelichting. Daaruit blijkt, dat in Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, België en Denemarken de margarinefabrieken toegankelijk zijn voor Rijksambtenaren, *en zulks zonder eenig voorbehoud*.

Waar de toegang van Rijksambtenaren tot de margarinebereidplaatsen zóó beperkt wordt als thans door den ondergeteekende wordt voorgesteld, zal de toch reeds vrij denkbeeldige vrees, dat er onder die ambtenaren wel eens personen konden wezen die zich, na de geheimen der fabricage te hebben afgezien, zouden vestigen als concurrent van de door hen geïnspecteerde ondernemingen, wel zoo goed als geheel zijn opgeheven. In ieder geval zal eene inderdaad noodige bepaling, die vermoedelijk slechts bij uitzondering toepassing zou behoeven te vinden, op dit bezwaar niet mogen afstuiten.

Naar aanleiding van de bedenking, gemaakt met opzicht tot het 3de lid van artikel VI, betrekking hebbend op het 5de lid (oud) van artikel 7, ware dat 5de lid te lezen als volgt: „De in dit artikel bedoelde bewaar-, bereid- of verkoopplaatsen moeten toegankelijk zijn, zonder dat eene woning behoeft te worden binnengetreden. In bijzondere gevallen kan door Onzen Minister ontheffing van dit voorschrift worden verleend.”

Ten slotte zij medegedeeld, dat, overeenkomstig het gegeven advies, in het nieuwe 5de lid het woord „redelijkerwijze” is geschrapt.

Artikelen VII, VIII en IX.

De ondergeteekende heeft het alsnog raadzaam geoordeeld, in het ontwerp duidelijker te doen uitkomen, dat slechts dan monsters in tweevoud behooren te worden genomen en daarmede het bepaalde bij de artikelen 9 en 10 van toepassing is, indien de met de opsporing belaste ambtenaar vermoedt, dat een der in de wet strafbaar gestelde feiten is gepleegd.

Te dien einde heeft hij gemeend:

a. het laatste lid van artikel VII te moeten vervangen door de twee navolgende leden:

„Voor schade, door monsterneming toegebracht aan den eigenaar der betrokken waar, zal, als hij zulks verlangt, en indien niet blijkt dat hij heeft gehandeld in strijd met deze wet, aan hem schadevergoeding worden verleend. Mede zal hem, indien hij daartoe het verlangen te kennen geeft aan den ambtenaar die het monster neemt, de marktwaarde van dat monster worden vergoed.

Monsterneming van boter, margarine of andere vetten, ten aanzien waarvan de met de opsporing belaste ambtenaar vermoedt dat een der in deze wet strafbaar gestelde feiten is gepleegd van het vorig artikel bedoelde”;

b. in het 1ste lid van artikel VIII, achter de woorden „Boterwet wordt”, te moeten inlassen: „in plaats van de woorden

Aanv. en wijz. van de wet van 9 Juli 1900 (*Stbl.* n°. 112), houdende bepalingen tot voorkoming v. bedrog in den boterhandel.

„De in het vorig artikel bedoelde”, gelezen: „De in het laatste lid van het vorig artikel bedoelde”;

c. in het 2de lid van artikel VIII, achter het woord „monster-neming” te moeten invoegen de woorden „bedoeld in het laatste lid van het vorige artikel”;

d. in het 1ste lid van artikel IX tusschen de woorden „Boter-wet” en „vervallen” te moeten inlasschen de woorden: „wordt, in plaats van de woorden: „Het onderzoek van het eerste der in artikel 8 bedoelde monsters”, gelezen: „Het onderzoek van het eerste der in de slotbepaling van artikel 8 bedoelde monsters”.

Artikel X.

Artikel 10 a. In hoofdzaak zou ondergeteekende meenen te moeten bevorderen, dat, wat de boter betreft, in dien algemeenen maatregel van bestuur worde bepaald:

dat, behoudens o. a. de na te melden uitzondering, de invoer hier te lande alleen zal mogen geschieden langs eenige, in dien algemeenen maatregel te noemen douanekantoren;

dat, mocht dit noodig of wenschelijk blijken, bij Koninklijk besluit ook andere kantoren voor dien invoer zullen kunnen worden opgesteld;

dat, met het oog op de belangen van het grensverkeer, hoeveelheden boter van 10 kilogram of minder niet aan voornoemde beperkende bepaling zullen zijn onderworpen;

dat boter, afkomstig uit landen welke wetgeving, naar het oordeel van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, voldoende waarborg oplevert voor zuiverheid en bijaldien die waar geene aanleiding geeft tot verdenking, vrij zal mogen worden ingevoerd;

dat boter, afkomstig uit landen, welke wetgeving, naar het oordeel van dien Minister, geen afdoenden waarborg voor zuiverheid oplevert, niet zal worden toegelaten, dan na door het Rijkszuivelstation te zijn onderzocht en onvervalscht bevonden;

dat boter, afkomstig uit laatstbedoelde landen, indien deze wordt vervalscht bevonden, door dien Minister zal worden verbeurd verklaard en daarna, op zijn last, voor de consumtie ongeschikt gemaakt en verkocht of vernietigd;

dat, blijkt de boter verdacht te zijn, daarvan mededeeling zal geschieden aan den afzender, die alsdan terugzending der waar zal kunnen verzoeken;

dat, wordt de boter niet terugverzocht, noch door den afzender, ten genoegen der Regeering, aangetoond dat de waar ten onrechte werd verdacht, daarmee zal worden gehandeld als met vervalschte boter.

De door den ondergeteekende in overweging te geven, bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen voorschriften ten aanzien van den invoer van margarine, zouden kunnen luiden in soortgelijken geest.

In verband met bovenstaande bepalingen zou de redactie van het artikel eenigszins anders hebben te luiden en wel als volgt: „Bij algemeenen maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven ten aanzien van:

- a. den invoer van boter en margarine;
- b. de voorwaarden waaraan die in te voeren boter en margarine zullen hebben te voldoen;
- c. de wijze waarop met die boter en margarine, voldoen zij niet aan de gestelde voorwaarden, zal worden gehandeld.”

In strijd met het gevoelen door verscheidene leden geuit, blijft ondergeteekende van oordeel, dat de praktijk het noodzakelijk maakt het uitvoerend gezag in deze niet te veel te mengen. Bij wijziging van buitenlandsche wetten of wettelijke voorschriften, en vooral bijaldien binnen- of buitenlandsche knoeters nieuwe wegen tot bedrog mochten vinden en inslaan, kan het hoogst noodzakelijk zijn in de onderwerpelijke voorschriften wijziging te brengen of haar aan te vullen, en *spoed* is alsdan een hoofdvereishte. Mocht in zoodanig geval *wetswijziging* noodig zijn, dan zouden eenige der voornaamste artikelen der Boterwet gevaar loopen voor geruimen tijd eene doode letter te worden, tot onberekenbare schade voor tal van eerlijke bereiders en handelaars.

Ondergeteekende vertrouwt, dat, na kennisneming van het voorafgaande, ook de vrees, dat de invoer van boter misschien feitelijk onmogelijk zoude worden, niet behoeft te bestaan.

Voor hen, die het niettemin eenigszins bedenkelijk mochten achten, dat de boter niet *allerwege* zoude mogen worden ingevoerd, zij er op gewezen, 1°. dat, zonder slechts een bepaald aantal kantoren voor dien invoer open te stellen, doeltreffende maatregelen niet mogelijk zijn, en 2°. dat sedert vele jaren ook ten aanzien van den invoer van planten zulk eene bepaling bestaat,

en wel met het oog op het weren van de druifluis, zonder dat dit ooit tot ongerief aanleiding gaf. En de boven in hoofdzaak genoemde, eventueel uit te vaardigen bepalingen ten aanzien van de in te voeren boter, zijn minder streng dan die betreffende den invoer van planten, aangezien in de eerste, in tegenstelling met de voorschriften ter uitvoering der druifluis-conventie, eene uitzondering wordt gemaakt voor het grensverkeer.

Aan den raad, verstrekt door sommige leden, om de bepaling imperatief te doen luiden, is, gelijk hun uit het bovenstaande zal zijn gebleken, gevolg gegeven.

Artikel 10 b. Naar aanleiding van den door sommige leden geuiten wensch, zijn aan dit artikel 10 b alsnog toegevoegd de woorden: „en elke bewerking die men afgewerkte boter doet ondergaan”.

Artikel 10 c. Tegenover de door sommige leden gemaakte opmerking, dat het niet aangaat de hier bedoelde delicten als misdrijven te qualificeeren, meent de ondergeteekende, dat, waar deze handelingen hetzelfde karakter vertoonen als het bedrog, omschreven in de artikelen 329 en 330 van het Strafwetboek, bedoelde qualificatie moet behouden blijven.

Wat betreft de opmerkingen, gemaakt naar aanleiding van de onderscheidingen in de strafwaardigheid van den dader, waar het toch eenzelfde materieel feit betreft, meent de ondergeteekende, dat zulke onderscheidingen in onze wetgeving geenszins vreemd zijn en verschillende speciale wetten onderscheidingen ten aanzien van de strafwaardigheid van den dader vaststellen. Wat bovendien de vier in het Voorloopig Verslag uitdrukkelijk genoemde onderscheidingen betreft, meent hij, dat feitelijk slechts de sub a en b bedoelde, verschillende delicten vormen, terwijl die sub c en d slechts de strafbaarheid uitsluitende momenten inhouden.

Bij nader inzien acht de ondergeteekende het wenschelijk, in het onderhavige artikel de alternatieve hechtenis te doen vervallen. Daardoor blijft het ontwerp in overeenstemming met de beginselen van ons strafrecht, in hetwelk als regel geldt, dat bedreiging met gevangenisstraf en hechtenis alternatief slechts bij culpose delicten voorkomt.

Ook het laatste lid van dit artikel 10 c heeft ondergeteekende gemeend alsnog eenigszins anders te moeten doen luiden. Hij acht het namelijk rationeel de in dat lid bedoelde sluiting ook te kunnen doen gelasten in een vonnis, houdende veroordeeling wegens het handelen in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 1 a of 1 b. Te dien einde worden, in plaats van de woorden „artikel 1 c of 1 d”, gelezen: „artikel 1 a, 1 b, 1 c of 1 d”.

Artikel XI.

Met het oog op de vraag, bedoeld aan het slot der 1ste alinea van bladz. 11 van het Voorloopig Verslag, te weten: „in welk stadium van het geding uiterlijk de in artikel 11, 4de en 5de lid, bedoelde bekendmaking moet plaats hebben”, heeft ondergeteekende gemeend in het 4de lid, achter de woorden „den naam en de woonplaats van den afzender”, te moeten laten volgen de woorden „op de eerste aanmaning van den ambtenaar van het openbaar ministerie vóór het uitbrengen der dagvaarding”.

Ten aanzien van de bekendmaking, bedoeld in het 5de lid van art. 11, meent hij evenwel geen eindtermijn te moeten stellen. De bekendmaking toch zal nog ter terechtzitting kunnen geschieden, aangezien het bewijs der goede trouw, waarmee de genoemde bekendmaking onafscheidelijk verbonden is, steeds ter terechtzitting kan geleverd worden.

Ten slotte zij vermeld, dat in het 4de lid van voorzeggd artikel, ter voorkoming van misverstand, aan het woord „vervoerders” alsnog zijn toegevoegd de woorden „als zoodanig”.

Artikel XII.

Wat de bedenkingen van enkele leden ten aanzien van dit artikel betreft, die, als gevolg van het zich niet geheel aansluiten van dit artikel aan artikel 51 van het Wetboek van Strafrecht, tegenstrijdigheden verwachten, welke in de practijk tot moeilijkheden aanleiding zouden geven, zij medegedeeld, dat die vrees niet door den ondergeteekende wordt gedeeld. Voorbeelden welke die vrees rechtvaardigen, worden dan ook niet aangetroffen in het Voorloopig Verslag.

De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,
J. D. VEEGENS.